

N:o 189.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension åt registratorn i patent- och registreringsverket Wilhelm Swalins änka Dorotea Maria Swalin, född Follin; gifven Stockholms slott den 24 april 1908.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva, att aflidne registratorn i patent- och registreringsverket Wilhelm Swalins änka Dorotea Maria Swalin, född Follin, må från och med år 1908, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Carl Swartz.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 april
1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Departementschefen, statsrådet Swartz anförde:

I en till patent- och registreringsverket ingifven, af nämnda ämbetsverk med underdånig skrifvelse den 31 sistlidne januari öfverlämnad skrift har registratorn Wilhelm Swalins änka, Dorotea Maria Swalin, född Follin, gjort framställning i syfte, att åt henne måtte utverkas någon pension af statsmedel.

Till stöd för berörda framställning har åberopats, att sökandens affidne man varit anställd i statens tjänst omkring trettio år, däraf öfver tjugu år såsom registrator hos patent- och registreringsverket, utan att han under denna långa tjänstetid kunnat vinna inträde i

civilstatens pensionsinrättning. Vid berörda ansökning hafva fogats dels prästbevis för sökanden, utvisande att hon är född den 25 mars 1870, samt att hennes bemälda man affidit den 4 september 1907, dels ock transumt af den efter Swalin upprättade bouppteckning, utvisande en brist i boet af 3,330 kronor 40 öre.

Med förmälan att Swalin, som var född den 10 december 1851, inträdt i statens tjänst såsom extra ordinarie kanslist i landtförvarsdepartementet den 15 juni 1877 och efter tjänstgöring under åren 1877—1886 i nämnda departement och kommerskollegium den 1 april 1886 förordnats till registrator i patentbyrån, hvilket förordnande förnyats, då patentbyrån med ingången af år 1896 förändrats till patent- och registreringsverket, samt att Swalin sedermera, då nämnda verk från och med år 1899 uppförts på ordinarie stat, utnämns till registrator i verket, har patent- och registreringsverket för egen del i ärendet anfört följande.

Vid tiden för Swalins frånfälle hade patent- och registreringsverkets personal, oaktadt ämbetsverket gjort allt hvad i dess förmåga stått för att åt personalen utverka pensionsrätt samt rätt till delaktighet i civilstatens pensionsinrättning, saknat dylik rätt. Enär denna omständighet syntes patent- och registreringsverket vara af afgörande betydelse för bedömande af befogenheten af sökandens ifrågavarande framställning, har ämbetsverket ansett sig böra i korthet erinra om hvad som tidigare förekommit i fråga om beredande af pensionsrätt för patent- och registreringsverkets ordinarie personal.

I sådant hänseende framhåller ämbetsverket, hurusom, då i den till 1898 års Riksdag aflåtna nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof förslag framlades om patent- och registreringsverkets uppförande på ordinarie stat, bland villkoren för åtnjutande af de i aflöningsstaten för ämbetsverkets ordinarie personal uppförda löneförmåner upptagits bestämmelser om pensionsrätt i öfverensstämmelse med hvad som vore gällande för andra centrala ämbetsverk, dock med det tillägg, att tjänstemän och betjante skulle vara underkastade de ändrade bestämmelser i fråga om pensionsrätt, som framdeles kunde komma att meddelas. I skrifvelse den 11 maj 1898 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel hade emellertid Riksdagen förklarad, att Riksdagen, som visserligen medgafve det berättigade däri, att patent- och registreringsverkets ordinarie personal, i likhet med öfriga å ordinarie stat uppförda tjänstemän och vaktbetjante, tillerkändes pensionsrätt, likväl ansett frågan

härom böra tillsvidare anstå, helst ämbetsverkets personal räknade så få tjänsteår, att pensionering af densamma först efter lång tid kunde antagas ifrågakomma. I öfverensstämmelse med hvad Riksdagen sålunda beslutit hade ock i nådiga kungörelsen den 27 maj 1898 angående villkoren för åtnjutande af de från och med år 1899 fastställda löneförmåner för patent- och registreringsverkets ordinarie personal intagits det stadgande, att i allmänhet gällande bestämmelser i fråga om tjänstemäns och vaktbetjäntes rätt till pension icke skulle vara å nu ifrågavarande tjänstemän och betjante tillämpliga.

Under framhållande att denna undantagsställning i pensionshänseende medförde, att för patent- och registreringsverkets tjänstemän och betjante utvägen vore stängd att vinna delaktighet i civilstatens pensionsinrättning med rätt att deltaga i civilstatens enskilda änke- och pupillfond, hade patent- och registreringsverket därefter i underdånig skrifvelse den 29 oktober 1900 gjort förnyad framställning om beredande af pensionsrätt åt dess personal. Sedan med anledning häraf statskontoret i afgifvet infordradt underdånigt utlåtande anfört, att statskontoret funne dåvarande förhållanden icke utesluta möjligheten för patent- och registreringsverkets ordinarie personal att för änkor och barn vinna inträde i civilstatens pensionsinrättning, därest fråga härom i vederbörlig ordning väcktes, hade Kungl. Maj:t vid ärendets föredragning den 11 januari 1901, med hänsyn till hvad statskontoret sålunda anfört, ansett frågan om berörda pensionsrätt icke redan då böra återupptagas.

På grund af hvad sålunda förekommit hade patent- och registreringsverket i underdånig skrifvelse den 12 juli 1901 hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes, oberoende af frågan om pensionsrätt för ämbetsverkets personal, bereda patent- och registreringsverkets ordinarie tjänstemän och betjante rätt till delaktighet i civilstatens änke- och pupillfond. Sedan direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning i häröfver afgifvet underdånigt utlåtande, med erinran hurusom framställningen syntes afse vinnande af delägarskap i civilstatens enskilda änke- och pupillfond men däremot icke i civilstatens pensionsinrättning, anfört, att, då enligt § 28 i gällande reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa icke någon kunde deltaga i civilstatens enskilda änke- och pupillfond, hvilken icke vore eller varit delägare i civilstatens pensionsinrättning, nämnda paragraf finge anses innebära ovillkorligt hinder för bifall till framställningen, hade patent- och registreringsverket i underdånig skrifvelse den 2 augusti 1902, efter erhållen nådig befallning att afgifva yttrande öfver hvad direktionen öfver civilstatens pensions-

inrättning sålunda anfört, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte, oberoende af frågan om pensionsrätt i öfrigt, bereda verkets ordinarie tjänstemän och betjante rätt till delaktighet såväl i civilstatens pensionsinrättning som i civilstatens enskilda änke- och pupillfond. Icke heller denna framställning hade emellertid ledt till önskad resultat, utan hade frågans lösning fått bero i afvaktan på omordnandet af det civila pensionsväsendet.

Saknaden af delaktighet i civilstatens pensionsinrättning hade, anför patent- och registreringsverket vidare, gjort sig kännbar äfven vid ett föregående tillfälle, i det att före Swalin en å ordinarie stat i verket anställd tjänsteman afidit samt efterlämnat hustru och barn i ömmande omständigheter, men som detta dödsfall inträffat redan inom två månader efter det tjänstemannen i fråga vunnit ordinarie anställning och han endast en kortare tid varit anställd i statens tjänst, hade ej då någon framställning om beredande af pension åt hans änka och barn ifrågasatts. Swalin däremot hade, som nämnts, vid sitt frånfälle varit i statens tjänst öfver 30 år, och hade han allt sedan den 1 april 1886, först på grund af förordnande och sedan 1899 såsom ordinarie tjänsteman, städse med godt vitsord uppehållit registratorsbefattningen hos ämbetsverket. Med hänsyn till denna hans långa och plikttrogna tjänstgöring inom verket och med fästadt afseende å den i boet efter honom yppade brist syntes sökandens framställning om erhållande af pension vara synnerligen behjärtansvärd; och ansåge sig ämbetsverket böra förorda densamma till bifall.

Jämte meddelande att, enligt hvad patent- och registreringsverket inhämtat, sökanden icke ägde delaktighet i någon allmän eller enskild pensionskassa och ej heller enskild förmögenhet, samt med erinran hurusom, därest Swalin vid sin död varit delägare i civilstatens pensionsinrättning och varit i tillfälle att erlægga femton års pensionsavgifter, hans änka skulle varit berättigad till en årlig pension från civilstatens enskilda änke- och pupillfond af 400 kronor, har patent- och registreringsverket föreslagit, att enahanda belopp måtte sökanden såsom pension beredas, hvarjämte ämbetsverket hemställt, att nämnda pension måtte få utgå från och med år 1908, så länge sökanden i sitt nuvarande änkestånd förblefve.

Under åberopande hurusom enligt föreskrift i nådiga kungörelsen den 11 oktober 1907 de pensioner, som med tillämpning af lagen af samma dag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension komme att beviljas, skulle till tjänst innehafvare å patent- och registreringsverkets stat utgå från »patent- och varumärkesavgifternas samt registrerings-

afgifters fond», har patent- och registreringsverket slutligen ifrågasatt, huruvida icke jämväl det nu föreslagna pensionsbeloppet borde utgå från nämnda fond.

På grund af nådig remiss har statskontoret den 20 sistlidne februari afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid anfört, att då Swalin varit i statens tjänst anställd under en tid af 30 år, däraf åtskilliga såsom tjänsteman å ordinarie stat, men af orsak, som i patent- och registreringsverkets förenämnda underdåniga skrifvelse framhållits, icke kunnat bereda sin änka pension från civilstatens änke- och pupillkassa, samt sökanden, enligt hvad handlingarna gäfvit vid handen, vore i saknad af tillgångar till sitt uppehälle, föreläge enligt statskontorets mening fullt skäl att genom framställning hos Riksdagen söka bereda henne något understöd. Mot det af patent- och registreringsverket föreslagna pensionsbeloppet, hvilket motsvarade hvad änka efter en i civilstatens pensionsinrättning delaktig tjänsteman i Swalins ställning skulle hafva bekommit i pension från civilstatens änke- och pupillkassa, syntes så mycket mindre vara något att erinra, som pensionsbeloppen enligt det den 21 december 1907 utfärdade nya reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa blifvit icke oväsentligt förhöjda. Däremot funne statskontoret mindre lämpligt, att, såsom patent- och registreringsverket föreslagit, den ifrågasatta pensionen bestämdes att utgå från patent- och varumärkesafgifters samt registreringsafgifters fond, utan syntes pensionen böra såsom änkepensioner i allmänhet anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten.

Lika med ämbetsverken och på af dem anförda skäl anser äfven jag sådana omständigheter föreligga, att framställning bör hos Riksdagen göras om beredande åt sökanden af pension af allmänna medel. Mot det föreslagna pensionsbeloppet samt tiden, för hvilken pensionen föreslagits att utgå, har jag icke heller något att erinra. Beträffande sättet för pensionens anvisande anser jag, i likhet med statskontoret, lämpligast, att pensionen bestämmas att utgå från allmänna indragningsstaten.

På grund af det anförda hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att affidne registratören i patent- och registreringsverket Wilhelm Swalins änka Dorotea Maria Swalin, född Follin, må från och med år 1908, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde,

behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till Riksdagen aflåtas nådig proposition af den lydelse, bilagan litt . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Axel Nyström.
